

*Александра Р. Лончар Раичевић*¹
Универзитет у Нишу
Филозофски факултет²
Департман за српски језик

УДК 811.163.41'342.8(498.5)
811.163.41'282.3(498.5)

Ирена Р. Цветковић Теофиловић
Универзитет у Нишу
Филозофски факултет
Департман за српски језик

О АКЦЕНАТСКИМ КАРАКТЕРИСТИКАМА СРПСКИХ ГОВОРА У БАНАТСКОЈ КЛИСУРИ (БЕЛОБРЕШКА)

На основу теренских истраживања обављених на територији Банатске (Дунавске) клисуре у Румунији, у месту Белобрешка, прикупљен је материјал који је послужио за анализу прозодијских карактеристика говора Белобрешке. У овом раду биће тако приказане акценатске карактеристике – инвентар и дистрибуција прозодема у поменутом говору. Резултати истраживања показују да је једна од најизразитијих карактеристика овог говора староштокавски тип акцентуације, тј. новији троакценатски систем изведен из староштокавског двоакценатског инвентара.

Кључне речи: српски говори у Румунији, Румунски Банат, прозодија, акценатски систем.

1. Увод. Село Белобрешка налази се на југозападу Румуније, у подручју Банатске клисуре, на левој обали Дунава, дванаестак километара низводно од уласка Дунава у Румунију и дванаестак километара узводно од пристаништа Стара Молдава, у подножју планинског венца Локве. Село административно припада општини Пожежена у Караш-Северинској жупанији (Бугарски–Степанов, 2008: 16).

Иако нема података старијих од почетка XVIII века о оснивању села, истоимено насеље помиње се још у другој половини XVI века (Томић, 1987: 312; Степанов 2006: 37–40). И поред запаженог смањивања броја станов-

¹ aleksandra.loncar.raicevic@filfak.ni.ac.rs

² Рад је урађен у оквиру пројекта Истраживање културе и историје Срба у Румунији, који се реализује уз помоћ Центра за научна истраживања и културу Срба у Румунији при Савезу Срба у Румунији.

ника, Срби и данас у Белобрешки чине већину.³ Становници села, иначе, називају се Белобречани.

Овај рад, који се бави прозодијским одликама говора Срба у Белобрешки, настао је као резултат теренских истраживања обављених у периоду од 31. маја до 3. јуна 2017. године, спроведених у још два села Банатске клисуре: Дивичу и Старој Молдави.⁴

Говор Белобрешке припада групи клисурских говора, које П. Ивић сврстава у смедеревско-вршачки дијалекат (Ивић, 1999: 331), а који одликује комбинација старије акцентуације и шумадијско-војвођанске замене јата, екавске са доста икавизама (Ивић, 1999: 328). М. Томић, међутим, све клисурске говоре, осим говора Свиничана, подводи под косовско-ресавски дијалекат,⁵ при чему говор Белобрешке сврстава у тзв. праве клисурске говоре, које одликује постојање само силазних акцената (Томић, 1987: 311–312). Акценатским приликама у говору Белобрешке бави се и једним делом рад Софије Милорадовић: *И ракџу нѝем сас мѝдам*, објављен 2007. године, где се истиче да је једна од најизразитијих особина овога говора „староштокавски тип акцентуације, тј. новији троакценатски систем изведен из старосрпског двоакценатског инвентара” (2007: 574).⁶

Имајући све горенаведено у виду, циљ овога рада јесте потпунији опис инвентара и дистрибуције прозодема у говору села Белобрешка, при чему ће се утврдити и однос овога говора према другим на овај начин описаним говорима.

2. У раду ће бити презентован прозодијски материјал разврстан на основу судбине акцената у следећим позицијама:

1. Краткосилазни акценат иза неакцентоване краткоће (на отвореној и затвореној ултими) (2.1.);
2. Краткосилазни акценат у медијалној позицији (2.2.);
3. Дугосилазни акценат иза неакцентоване краткоће (на отвореној и затвореној ултими) (2.3.);

³ Тако је 1992. године у Белобрешки било 622 Срба, 2002. Било је 566 Срба, док подаци показују да је 2011. године било 477 Срба (Степанов, 2014: 27). Још само у три насеља у Румунији постоји овако висок проценат српског становништва од преко 80 посто: Дивич, Краљевац и Радимна (Степанов 2014: 26).

⁴ Овом приликом захваљујемо информаторима из Белобрешке: Ђурђевки Несторовић (р. 1932), Аници Гвозденовић (р. 1935), Борици Урсуловић (р. 1937), Анђи Марку (р. 1938), Ненаду Русимовићу (р. 1938) и Бориславу Стефановићу (р. 1939), чијом смо предусретљивошћу успели да снимимо 275 минута материјала.

⁵ М. Окука говоре српских насеља у Банатској клисури (на румунској страни дуж Дунава југоисточно од Беле Цркве) сврстава, такође, у косовско-ресавске (Окука, 2008: 199).

⁶ За ову прилику недоступан је био рад Б. Берића о акценатским одликама Дунавске клисуре (питати М. Радана за библиографске податке).

4. Дугосилазни акценат у медијалној позицији иза краткоће (2.4.);
5. Краткосилазни акценат иза неакцентоване дужине (на отвореној и затвореној ултими) (2.5.);
6. Краткосилазни акценат у медијалној позицији иза неакцентоване дужине (2.6.);
7. Дугосилазни акценат иза неакцентоване дужине (на отвореној и затвореној ултими) (2.7.);
8. Дугосилазни акценат у медијалној позицији иза неакцентоване дужине (2.8.).

Посебно ће бити разматране појаве као што су: скраћивање дугосилазних акцената у крајњем отвореном слогу (3.0, 4.0), кановачко дужење (5.0), дужење у емфази (6.0) и акценат сложеница (7.0).

2.1. Судбина краткосилазног акцента иза неакцентоване краткоће (на отвореној и затвореној ултими)

2.1.1. Тип *сестра*

Померањем краткосилазног акцента са отворене ултима на неакцентовану краткоћу у већини примера у овом говору извршено је метатаксичко преношење и добијен је краткосилазни акценат: *вѡда, вѡду, дѡца, дѡшла, жѡна, јѡдну, мѡгла, мѡја, нѡга, пѡшла, слѡжба*.

Поред наведених акценатских реализација, у истој позицији у ретким примерима забележен је дугоузлазни акценат (*могла*), о чему ће се шире говорити у т. 5.0.

2.1.2. Тип *човек*

Померањем краткосилазног акцента са последњег затвореног слога на претходну неакцентовану краткоћу, најчешће је добијен краткосилазни акценат. Метатаксичко преношење забележено је у примерима: *данас, живот, јастук, јѡдан, јѡсам, ѡтац, пѡмук, ѡнук, фрѡштук, човек*. Као и у примерима са отвореном ултимом, у овој позицији дужење кратких акцентованих вокала јавља се врло ратко: *јастук*, код *момка, фрѡштук* (шире о овој појави в. у т. 5.0).⁷

2.2. Краткосилазни акценат у медијалној позицији

2.2.1. Тип *мотика*

Краткосилазни акценат у медијалној позицији иза неакцентоване краткоће у говору Белобрешке се веома добро чува, што је, уосталом, јед-

⁷ Клисурски говори, у погледу чињенице да се у њима новоштокавско акценатско преношење своди на уклањање окситонезе ` уклапају се у слику косовско-ресавских, пожеравачко-вршачких и зетско-сјеничких, а у случају говора Галипољских Срба, може се тврдити и да је појава старија од њиховог пресељења у Тракију (Ивић, 1957: 27). В. и т. 2.5.1.

на од карактеристика говора са старијом штокавском акценацијом. Као илустрацију наводимо део забележене грађе:

аљина, босљак, главџа, граница, детѣта, детѣту, деџама, јастуком, кицеље, колѣна, корѣто, корѣта, кудѣља, лепѣња, марѣма, марѣме, недеља, ногѣма, обућа, папуче, пелѣне, погѣча, прслѣци, родбѣина, сандѣле, секѣра, Славомир, сланина, Србѣји, столица, стопѣло, судѣје, телѣта, унѣке, учѣтељ, ципѣле, чарѣне;

говѣри, дочѣкам, женѣли, женѣо, замѣслиш, закѣчи, закѣчиш, замѣчу, зимѣјем, имѣли, испѣло, крѣтили, насмѣје, настѣви, набѣдоу, носѣле, носѣли, остѣане, познѣју, полѣзи, потрѣши, почѣсти, прескѣчи, претѣкне, прихѣвѣту, родѣли, остѣала, остѣале, остѣане, отѣшио, сналѣзу, уѣдри, уѣте, угрѣју, уквѣ се; дозвѣлено, затвѣрени, направѣен, отвѣрено; догѣдине, овѣмо; вунѣног, говѣђе, гумѣним, дебѣле, дебѣлу, дугѣчко, црвѣне, шарѣне; овѣмо; његѣво; четѣри.

Без обзира на то што се /[˘]/ добро чува у медијалној позицији иза краткоће, у грађи је забележен и одређен број примера са метатакским преношењем: *вѣдица, зѣвијеш, љглама, кѣшуље, недеља, ѣпанак, пѣмука, пѣслове, ѣгрлица, свѣкрва, учѣтељ; дѣрујем, пѣвијеш; дѣгачак; јѣгѣће, пѣрене.*

2.3. Судбина дугосилазног акцента иза неакцентоване краткоће (на отвореној и затвореној ултими)

Познато је да је у говорима са старијом штокавском акценацијом /[˘]/ акценат врло стабилан у свим позицијама. Будући да на фреквенцију његовог померања или скраћивања утиче структура финалног слога, грађа ће бити изнета најпре за отворен, а затим и за затворен слог.

2.3.1. Тип *болѣ*

Дугосилазни акценат иза неакцентоване краткоће у финалном слогу показује приличну стабилност, о чему сведоче примери: *затѣ, којѣ, овѣ, онѣ, такѣ; горѣ, губѣ, зовѣ, крѣти, плетѣ, проврѣ, седѣ, стојѣ, читѣ.*

Примери померања дугосилазног акцента с отворене ултимае, а иза кратке пенултимае, нису забележени на терену.⁸

2.3.2. Тип *астѣл*

Иако се у затвореном финалном слогу очекује већа стабилност /[˘]/ акцента, ипак се пронашао и понеки пример са метатакским преношењем (*ѣлтар, зѣвем*).

*апрѣл, братѣи, бунѣаш, грудѣњак, жипѣн, капѣт, колѣч, колѣр, костѣм, олѣтар, патѣнт, пешѣир, пурѣт, рукѣв, сељак, сокѣк, таѣир, тефѣтин, шешѣир, итриѣков; немѣј; напредѣ, ноћѣс, озгѣр; овѣј;*⁹

8 Иза неакцентоване краткоће дугосилазни акценат се у последњем отвореном слогу добро чува и у говору источне Шумадије (Бошњаквић, 2008: 58–59).

⁹ П. Ивић констатује да силазни акценти изван првог слога, у принципу, задржавају старо

2.4. Дугосилазни акценат у медијалној позицији иза краткоће

2.4.1. Тип *девојка*

Дугосилазни акценат у медијалној позицији иза неакцентоване краткоће је веома стабилан у овим говорима, о чему сведоче и бројни примери:

девојке, Ђурђевка, Јованка, колѣвка, објоце, објоци, Огњанка, опанке, перинцу, ремење;

заврши, завршен, изгледа, испира, навлачиши, облачи, обрађена, обувам, оку паи, повезан, повѣжеш, повѣжем, послужи, развѣжу, саграђена, увѣже, ура ди, урадиш;

*вештачка, делинске, покoјна, персијанске, румунско.*¹⁰

2.5. Судбина краткосилазног акцента иза неакцентоване дужине (на отвореној и затвореној ултими)

2.5.1. Тип *дѣтѣ*

Померањем краткосилазног акцента са отворене ултима на неакцентовану дужину добија се дугоузлазни акценат, што потврђују примери: *пѣта, плѣтна, пoпа, скуте, фѣле, ша́ре.*¹¹

Међутим, у великом броју примера, под утицајем румунског језика јавља се и промена дугоузлазног у дугосилазни акценат, што спада у одлику која је обична и честа у говорима који су изложени румунском језику (Ивић 1990: 191–192). Наводимо примере у реченичном контексту: *Кад сам била млáда. Ѐшла је по трáви. Тo се такo звáло. Сас више бoја. Назáд су лѣђа. Тo је било скýно. Марáме су бiле штрикane. Код нас зiма бýде дугáчка. Тo се зове тoрба. Нiсам носила нiшта. Шарѣно плáтно. Дарýјемо бѣбу. Такo је бiло. Лoше врѣме. Дѣте iма још јѣдно iме. Ово су вѣнци. Пoсле пoдне.*

Место дугоузлазног акцента може се често чути и дугосилазни акценат (никад обрнуто) и у говору Галипољских Срба. Овај изговор није уопштен ни код једног говорног представника, те је промена скорашња. Ова појава позната је из приличног броја наших говора, па тако и „ерском” у југоисточном Банату (Ивић, 1957: 32). Тамо дугосилазни акценат долази наместо створеног дугоузлазног и употребљава се свуда паралелно с њим (Ивић, 1957: 33). Узроци промене леже у чињеници да се јавља око румунске границе, „обично у селима где има становништва румунског порекла, и про-

место и у говору Галипољских Срба (*јунáк, грнчáр, пасýј*) (Ивић, 1957: 26). Сличан закључак доноси и Ж. Бошњаковић у вези са говором источне Шумадије (Бошњаковић, 2008: 65).

¹⁰ У говору Галипољских Срба Ивић бележи сличне примере (Ивић 1957: 26). На стабилност дугосилазног акцента у медијалној позицији иза неакцентоване краткоће указано је и у вези са говорима источне Шумадије (Бошњаковић, 2008: 79–82).

¹¹ Уп. са примерима наведеним у говору Галипољских Срба, који сведоче о повлачењу кратких силазних акцената са ултима, које вреди и за отворен и за затворен слог на претходно дуги неакцентовани слог (Ивић 1957: 27).

дире напореда са низом румунских особина у синтакси” (Ивић, 1957: 33). „Очигледно је на разликовање силазних и узлазних акцената разорно деловала фонетика румунског језика који познаје само једну интонацију” (Ивић, 1957: 33). Узрок ово појаве лежи, као и у случају говора Галипољских Срба, у тесној симбиози са несловенским живљем „који не зна за разлику између силазне и узлазне интонације” (Ивић, 1957: 33).

Појаву запажа и С. Милорадовић, наводећи да се ради о анализацији прозодијског система, на шта је утицало непосредно румунско окружење (Милорадовић, 2007: 575).

2.5.2. Тип *nārđđ*

Померањем краткосилазног акцената са затворене ултима на неакцентовану дужну добијен је дугоузлазни акценат, што потврђују примери: *zá tvor, národ, ráжања, ручак*.

Старо место акцената посведочено је у мањем броју примера: *pōvdj, rāzbđj*.

2.6. Краткосилазни акценат у медијалној позицији иза неакцентоване дужине

2.6.1. Тип *pītāli*

Краткосилазни акценат иза неакцентоване дужине у већини примера се чува у медијалној позицији:

đūжндсти, зăвѣтрина, крзница, Мăчѣвић, мѣнђуше, могућности, пѣнзѣје, пō ндћи, пōрддица, прѣзѣме, рукăвѣма, ствăрчѣцу, трѣгѣре, чăршѣви, шѣпѣца, вѣзѣне, дăвăли, дăвăо, жѣвѣо, захтѣвăло, запѣсăли, запѣсăло, кăзăли, кăзăла, кăзăло, кұпѣли, кұпѣју, кұпѣли, пōндсиш, позѣвѣју, прѣскăју, рăдѣо, рăдѣло, рѣновѣрăли, спрѣмăли, удăвăли, устұпѣла; трѣдѣсет; пōсѣбно, пōсѣбне.

Број примера са пренесеним акцентом је знатно мањи: *из бōлнице, крзница*.¹²

2.7. Судбина дугосилазног акцената иза неакцентоване дужине (на отвореној и затвореној ултими)

2.7.1. Тип *vūčē*

Иако је процес померања дугосилазног акцената на отвореној ултими иза дуге пенултима захватио ове говоре (*сѣче, одсѣчу, одсѣче, прѣде, порăс-те*), ипак доминирају примери са старијим стањем:

vūčē, лѣчи, мрзѣ, обұчѣ, прѣдѣ, испрѣдұ, одсѣчұ, сѣчѣ; бăштѣ (ген. мн.), *срѣдѣ* (ген. јд.); *овăцă* (ген. мн.), код *пōлѣ* (ген. мн.), *прстѣјұ* (ген. мн.), од *ствăрѣ* (ген. мн.); *дōвдѣ*.

¹² Преношење краткосилазног акцената са ултима забележено је у примерима: *одѣло, фазăна; крстѣмо, седѣмо; грудњаѣце, јагањаѣца, колира, котăрче, крштѣња, новорођѣнче, панталōне, Србијанце, фланѣла, шешѣре, Шумадинце*.

2.7.2. Тип *вучѐш*

У затвореном слогу иза дуге пенултима чешћи су примери са непренесеним акцентом: *жйвйш, обѹчѐш*.

2.8. Дугосилазни акценат у медијалној позицији иза неакцентоване дужине

2.8.1. Тип *вршѐмо*

Дугосилазни акценат у медијалној позицији иза неакцентоване дужине забележен је у примерима: *жѹрйте, стйдймо; јављѐње, нѹрѹче*.

3.0. Скраћивање дугосилазних акцената

У говору Белобречана запажена су и скраћивања дугосилазних акцената у краткосилазни која се врше у отвореном крајњем слогу којем претходи предакценатска дужина (у 3. л. презента и генитиву множине): *мрѹй, одсѐчу, прѐдѐ*; из *бѹштѐ* (ген. мн.), од *пѹнѐ* (ген. мн.) и сл.¹³

4.0. Експираторни акценат

У појединим примерима у којима је такође уочено скраћивање акцената, може се претпоставити постојање експираторног акцента: *дѹђе, кѹжем, се крстй, се кѹпа, се пйта, спрѐма се; глѹс, дѹн, мѹрву, пѹт*.

Овај закључак, изведен на основу слушне перцепције, представља посебно питање које захтева детаљну акустичку проверу.¹⁴

5.0. Кановачко дужење

Поред примера наведених у т. 2.1.1. и 2.1.2 (*мѹгла; јѹстук, мѹмка, фрѹштук*), налазимо и следеће случајеве у којима се јавља дугоузлазни акценат при повлачењу краткосилазног акцента са крајњег слога на претходно кратак слог: *вѐнчо, врпца, сас врпцом, кѹжу,¹⁵ пѐро, шѹстер*.

Занимљив је, свакако, и пример *вѹде* (*Се стави једна чаша вѹде*), иако исти информатор више пута изговара *вѹда*, те се, као и у примеру који следи у т. 6.0. може помишљати о емфазу, будући да је реч о обичају крштења.

¹³ Исту појаву региструје и П. Ивић у говору Галипољских Срба (1957: 33–34).

¹⁴ Слична запажања у вези са експираторним акцентом у говору Белобрешке износи и С. Милорадовић (2007: 575). Експираторни акценат бележи и Ж. Бошњакковић у говору источне Шумадије, често као резултат скраћивања дугих акцената (2008:100–101).

¹⁵ Уп. са примером *кѹжув*, који у говору Белобрешке бележи С. Милорадовић, уз констатацију да нема репрезентативних примера тзв. кановачког акцента: *сѐстра, јѐзик*, односно: *пѹшла, дѹшла*. (Милорадовић, 2007: 574).

Описујући појаву кановачког дужења, П. Ивић показује да на тлу смедеревско-вршачког дијалекта (ако се изузме исељенички говор Галипољских Срба) постоје два кановачка ареала: шумадијски и банатски. Тако „на банатској страни у југозападним говорима (Ковин и околина), а такође и на крајњем југоистоку (Банатска клисура, уз коју иде и Калуђерова на југословенској страни границе) изговара се *вѡда*, а у средини, дуж вертикале Вршац – Бела Црква, господари кановачки акценат (*вѡда*). (Ивић, 1999: 341).

Шири истраживања кановачке акцентуације у клисурским говорима можда би могла да дају одговор на питање о настанку двају кановачких ареала: шумадијског и банатског, које поставља П. Ивић (1999: 341), или бар да укажу на то у којој мери је кановачка акцентуација захватила ове говоре и на тај начин променила донекле слику простирања овог ареала.¹⁶

6.0. Емфатична промена квантитета у говору Белобрешке обухвата случајеве измене квантитета, али не и места акцената:¹⁷

*Има ли цркве у селу? **Ї**ма црква.*

*Можете ли да нам кажете нешто о томе? Па **мѡ**гу.*

Да ли скидају бебу голу скроз?

Јѣсте, да, и је стављају у **вѡ**ду.

Иде се код кума, се пита за **ѡ**ме. Кум нам каже **ѡ**ме.

7.0. Акценат сложеница

Неке сложенице у говору Белобрешке могу имати два акцента:

*нѡјлѣпшѡ, нѡјрођенѡје, нѡјстарѡју нѡворођенче, парѡунѡку, парѡунѡчад, свѡкојѡк, свѡкојѡке.*¹⁸

8.0. Закључне напомене

Акцентатске карактеристике говора Срба у селу Белобрешка у Банатској клисури у Румунији указују на велику сличност овог говора са говори-

¹⁶ Свакако треба имати на уму да је појава кановачког дужења, међутим, много чешћа у Румунском Банату (Бошњаковић-Вареника, 2008). Дужење акцената се јавља и у другим српским пресељеничким говорима: у Мађарској, у Дески (Ракић, 1998: 23–24) и Батањи (Ракић, 1997: 90), у којима су кратки узлазни акценти у доста случајева прешли у полудуги узлазни акценат.

¹⁷ Слични примери забележени су у говорима источне Шумадије (Бошњаковић, 2008: 95–96).

¹⁸ Миле Томић наводи такође примере сложеница у говору Радимаца са два акцентована слога: *мотѡрбицикли, отѡреножут, отѡренозелен* (Томић, 1987: 323).

ма у југоисточном крају Баната око Вршца и Беле Цркве, у којима се развио „један нарочит говор, релативно архаичан, али са многим знацима мешавине, и то скорашње, непревреле мешавине” (Ивић, 1949–1950).

Одлике тога говора, дакле, јесу: углавном ресавска акцентуација, уз многе особености и одступања, као и претежно војвођанска замена јата, која овом приликом није била предмет нашег разматрања.

У говору Белобрешке тако је уочено старо место силазних акцената, при чему се кратки силазни акценти повлаче са ултима: *вѡда, жѡна, дѡшла; дѡнас, жѡвот, јѡстук*.

Нарочиту стабилност показује дугосилазни акценат у финалном отвореном и затвореном слогу, као у примерима: *горѡ, губѡ, зовѡ; колѡч, тањѡр, шешиѡр*.

Примери као: *одсѡчу, прѡде, сѡче*, сведоче, међутим, о процесу померања дугосилазног акцента на претходну дужину, при чему, ипак, претежу примери са старијим стањем (*вѡчѡ, лѡчѡ, мѡзи*).

Процес скраћивања дугосилазних акцената иза дугог слога захватио је и ове говоре (*мѡзи, одсѡчу*; из *бѡштѡ*), као и говор Галипољских Срба, а опсежнија истраживања могла би да покажу у којој мери је овај процес узео маха у испитаном говору.

Особеност говора Белобрешке јесте и појава кановачког дужења (*јѡстук, мѡмка, фрѡштук; мѡгла*), што овај говор, упркос ранијим запажањима, повезује, а не раздваја, са говорима око Вршца и Беле Цркве.

Одлика говора Белобрешке, као, уосталом, и других говора у несловенском окружењу, јесте појава силазних наместо узлазних акцената (*дѡте, плѡтно, тѡрба*), што је само једна од одлика која указује на започет процес аналитизације у овим говорима.

Даља истраживања говора Белобрешке (говора Банатске клисуре) морају бити усмерена и на испитивање постојања експираторног акцента, као још једног од показатеља аналитичких појава које су захватиле клисурске говоре у целини.

Анализа прозодијских одлика говора Белобрешке показала је, с једне стране, да овај говор поседује типичне одлике косовско-ресавске акцентуације, а с друге, да су истовремено у њему започети процеси разградње овог система, чему, свакако, доприноси специфична ситуација у којој се говор Белобрешке налази као српски говор у несловенском окружењу.

Литература

- Бошњаковић–Вареника, 2008: Ж. Бошњаковић, С. Вареника, Прозодијске особине говора села Рудне (Румунија). Нови Сад: *Зборник Матице српске за славистику*, 219–230.

- Бошњаковић, 2008: Ж. Бошњаковић, Фонетске особине говора источне Шумадије у: *Српски дијалектолошки зборник*, LV. Београд: Српска академија наука и уметности, Институт за српски језик САНУ, 1–322.
- Бугарски–Степанов, 2008: С. Бугарски, Љ. Степанов, *Историјски и културни споменици Срба у Румунском Банату*. Темишвар: Савез Срба у Румунији.
- Ивић, 1949–1950: П. Ивић, О говорима Баната. Београд: *Јужнословенски филолог*, XVIII/1–4, 141–156.
- Ивић, 1957: П. Ивић, О говору Галипољских Срба у: *Српски дијалектолошки зборник*, XII. Београд: Српска академија наука, Институт за српски језик, 1–520.
- Ивић, 1990: П. Ивић, *О језику некадашњем и садашњем*. Београд: БИГЗ.
- Ивић, 1999: П. Ивић, Српски дијалекти и њихова класификација (II). Нови Сад: *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, XLII, 303–354.
- Милорадовић, 2007: С. Милорадовић, И ракију пијем сас мёдом. Дијалекатска скица Белобрешке (Румунија), у: *Probleme de filologie slavă*, XV. Timișoara: Universitatea de Vest din Timișoara, 573–580.
- Окука, 2008: М. Okuka, *Srpski dijalekti*. Zagreb: [SKD Prosvjeta].
- Ракић, 1997: S. Rakić, Izveštaj o dijalektološkom istraživanju govora Batanje. Budapest: *Studia Slavica Hungarica*, 42, 89–98.
- Ракић, 1998: S. Rakić, O govoru Deske. Budapest: *Studia Slavica Hungarica*, 43, 23–38.
- Степанов, 2006: Љ. Степанов, *Поздрав из Дунавске клисуре*. Темишвар: Савез Срба у Румунији.
- Степанов 2014: Љ. Степанов, В. Степанов, *Статистички подаци о Србима у Румунији*. Темишвар: Савез Срба у Румунији.
- Томић, 1987: М. Томић, Говор Радимаца, у: *Српски дијалектолошки зборник*, XXXIII. Београд: Српска академија наука и уметности, Институт за српскохрватски језик, 311–474.

Aleksandra R. Lončar Raičević

Irena R. Cvetković Teofilović

ABOUT THE ACCENTUAL CHARACTERISTICS OF THE VARIETY OF SERBIAN USED IN THE DANUBE GORGE (BELOBREŠKA)

Summary

Based on the field research carried out on the territory of the Danube Gorge in Romania, in the village of Belobreška, we have collected the material which was used in the analysis of the prosodic characteristics of the given variety. The paper presents the accentual system, including the inventory and the distribution of the prosodemes. One of the most prominent features of this variety is the Old-Shtokavian type of accentuation, i.e. the new system of three accents derived from the Old-Shtokavian inventory with two accents.

Key words: Serbian speeches in Romania, Serbian Banat, prosody, accentual system.